

INFORMAȚII PRIVIND ISTORIA ORAȘELOR

Nr. 170

Sibiu, decembrie 2016

*Comisia de Istorie a Orașelor din România
vă urează Crăciun fericit și un
An Nou Bun!*

*Die Kommission für Städtegeschichte Rumäniens
wünscht Ihnen Frohe Weihnachten und ein gutes
Neues Jahr!*

*The Commission for the History of Towns in Romania
wishes you Merry Christmas and a
Happy New Year!*

Istoria orașelor la Congresul Național al Istoricilor Români

Congresul Național al Istoricilor Români a avut loc în perioada 25-28 august 2016, la Cluj-Napoca, în organizarea Universității Babeș-Bolyai, a Comitetului Național al Istoricilor din România și a Centrului de Studii Transilvane. În cadrul Congresului a fost organizată și o secțiune cu tema *Orașele din România în anii regimului comunist*. Comunicările prezentate au abordat problema, vitală pentru orașeni, a spațiului de locuit, cu referire specială la tineret (dr. Mara Mărginean, Cluj-Napoca) și la locuințele proprietate privată (dr. Marius Cazan, București). Acest aspect nu a lipsit nici din prezentarea doctorandului Dumitru-Alexandru Aioanei (Iași) care a tratat problematica, mai largă, a orașelor din Moldova în anii postbelici, „între reconstrucție, declin și industrializare”. În final, dr. Vasile Ciobanu (Sibiu) a prezentat aspecte ale vieții cotidiene sibiene în ultimele două decenii ale regimului comunist. A asistat un public avizat, format din istorici, cunoscători ai perioadei comuniste, care au participat la dezbateri însuflețite, extinse și în pauza dintre secțiuni.

În mod firesc, trecutul orașelor a constituit subiectul multor alte comunicări, grupate în secțiuni care au abordat diferite fenomene și procese istorice. Astfel, în secțiunea consacrată istoriei economice și sociale a Transilvaniei în Evul Mediu și în epoca Principatului, dr. Zsolt Simon (Tg. Mureș) a susținut o prezentare despre prețurile și salariile din Brașovul medieval, dr. Julia Derzsi (Sibiu) s-a ocupat de bugetele orașelor Sibiu și Brașov în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, masterandul Marian Horvat (Cluj-Napoca) a insistat asupra relației dintre exploatarea sării și dezvoltarea Dejului în secolele XIV-XVI, iar colegul său, Alexandru-Daniel Piticari a sintetizat relațiile economice ale Bistriței medievale cu Ocolul Câmpulungului Moldovenesc. În final, doctorandul Ferenc Pall-Szabo (Cluj-Napoca) a prezentat considerații privind școlile confesionale din Cluj în secolele XVI-XVII.

De real interes pentru contribuțiile aduse au fost și alte comunicări, susținute în diverse secțiuni. Astfel, prof. univ. dr. Ioan-Marian Țiplic și dr. Maria-Emilia Țiplic (Sibiu) au prezentat rezultatele cercetărilor privind primele monumente ecleziastice din Sibiu, iar câteva comunicări s-au referit la procesele de vrăjitorie din Cluj în secolele XVI-XVIII (dr. Andrea Fehér, dr. László Pakó, Cătălina-Tatiana Covaciu, Cluj-Napoca).

Viața din orașe în anii Primului Război Mondial a fost abordată sub multiple aspecte, de la problema editării documentelor orașului Iași în anii conflagrației (dr. Suzana Bodale, Iași), la mobilizarea brașovenilor în primele luni de război (drd. Teodora-Alexandra Mihalache, Cluj-Napoca) și la situația populației sibiene în anii 1914-1918 (drd. Maria-Daniela Stanciu, Cluj-Napoca). Perioada interbelică a fost ilustrată de comunicările prezentate de prof. univ. dr. Corneliu Pădureanu (Arad), despre căsătoriile și divorțurile din Arad după sfârșitul războiului și de Minodora Damian (Reșița), care a prezentat moda timișoreană reflectată în reclamele din presă.

Arhitectura urbană a fost abordată de dr. Carmen Firescu (Cluj-Napoca), care s-a ocupat de palatele clujene dintr-o perspectivă sociologică și de drd. Cristiana Puni (Cluj-Napoca), care s-a referit la edificiile din epoca Art Nouveau de la Târgu Mureș.

Și alte comunicări au vizat orașe mai mici, ca Sulina, în legătură cu exportul de cereale în anii 1774-1914 și activitatea Comisiei Europene a Dunării (prof. univ. dr. Constantin Ardeleanu, Galați), Ferdinand/Oțelu Roșu în secolul al XIX-lea (prof. univ. dr. Rudolf Gräf, Cluj-Napoca).

Istoria orașelor a fost prezentată și în alte comunicări de istorie economică, socială și politică susținute în cadrul Congresului. Organizatorii merită grațitudinea participanților pentru eforturile depuse în vederea desfășurării unei manifestări cu aproape 500 de cercetători din România și din alte țări. Ediția următoare a manifestării va avea loc la Iași, în anul 2018, când sperăm în organizarea mai multor secțiuni dedicate trecutului centrelor urbane.

Vasile Ciobanu

Cluj – Kolozsvár – Klausenburg 700
Clujul, 700 de ani de la obținerea statutului de oraș regal
Cluj-Napoca, 10-13 noiembrie 2016

Sub acest titlu aniversar s-a desfășurat Conferința științifică internațională organizată de Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș Bolyai” și Facultatea de Științe și Arte a Universității „Sapientia”, împreună cu Societatea Muzeului Ardelean și Centrul de Studii Transilvane al Academiei Române.

S-a dorit ca evenimentul să ofere ocazia reevaluării producțiilor istorice mai vechi și o imagine de ansamblu asupra noilor cercetări – arheologice, istorice și de istoria artei – privind trecutul Clujului, în contextul politic, social, economic și cultural al centrului Europei.

Cele mai multe prezentări s-au încadrat în subiectele propuse de organizatori (Cluj, 1316 – antecedente și consecințe; Statutul juridic al orașelor – particularități și schimbări; Orașele și instituțiile; Topografia orașelor. Clădiri reprezentative și spațiu social; Viața cotidiană urbană) însă, desigur, au fost abordate și variate alte teme, majoritatea din domeniul istoriei urbane. Pentru cei interesați de această disciplină, o prezentare mai amplă a conferinței, cu menționarea titlurilor și a contributorilor, în tomul de anul viitor al revistei „Historia Urbana”. Până atunci, programul complet și rezumatele prezentărilor pot fi consultate la adresa http://hiphi.ubbcluj.ro/proiecte/Cluj700_Program_ro.html.

Subiectele alese de participanți au fost foarte diverse, încadrabile cronologic de la evul mediu timpuriu până la epoca contemporană. În afara temelor mari amintite deja, comunicările s-au înscris atât în domeniile consacrate de cercetare – privilegii orășenești, drept urban, economie urbană, biserică și religie, habitat și fortificații, cultură și educație, principii și aristocrați, socoteli și prețuri, caritate și patronaj, bresle, învățământ superior, arhitectură ș.a. – cât și în domenii mai puțin întâlnite în cercetarea istorică, fiind prezentate aspecte precum alimentarea cu apă, grădinile, criminalitatea, leacurile ș.a.m.d. S-a vorbit despre săpături sistematice sau de salvare, epigrafie, arhive, biografii, dar și despre imagini istorice, cărți poștale, planuri și hărți, relații interstatale și interorășenești.

Discuțiile pe marginea prezentărilor au fost interesante, constructive și uneori animate, bucurându-se de comentarii, întrebări și intervenții ale numerosului auditoriu.

Conferința a strâns laolaltă istorici, arhitecți, istorici de artă, arheologi, urbanisti ș.a.m.d., de la mai multe instituții din Cluj-Napoca, de la centre de profil din Sibiu, București, Târgu-Mureș, Reșița, Satu Mare dar și din Ungaria (de la Budapesta, Szeged, Debrecen, Nyíregyháza), Germania (München) și Republica Moldova (Chișinău).

Lucrările s-au desfășurat în două locații, gazde fiind Aula Magna a Universității „Sapientia” și Aula Ferdinand a Institutului de Istorie (Universitatea „Babeș-Bolyai”).

Mulțumiri și felicitări echipei de traducere simultană (din limba română în limba maghiară și invers), colegilor Maria și Radu Lupescu și echipelor lor, care au organizat impecabil o conferință de înaltă ținută științifică.

Anda-Lucia Spânu

Noutăți de la
Comisia Internațională pentru Istoria Orașelor

În cadrul conferinței anuale a Comisiei Internaționale pentru Istoria Orașelor care s-a desfășurat în orașul Kiel, din nordul Germaniei, în zilele de 15-16 septembrie, a avut loc și obișnuita sa Adunare generală, ultima prezidată de președintele Michel Pauly, care a anunțat că se retrage. S-au discutat: reînnoirea statutului de membri ai Comisiei pentru mai mulți reprezentanți din țările membre; acceptarea unui nou membru, din partea Norvegiei (Steinar Aas); temele conferințelor ce vor urma. În ultima parte a adunării s-a ales noul președinte al Comisiei. Întrunind unanimitatea, profesorul Roman Czaja, de la Universitatea din Torun, va conduce Comisia în următorii cinci ani, secondat, ca secretar general, tot de Martin Scheutz, de la Universitatea din Viena. S-au reînnoit și rândurile comitetului Comisiei, cu Laurențiu Rădvan (România) și Marjaana Niemi (Finlanda). Prezentarea manifestării pe larg în revista „Historia Urbana” din 2017.

Laurențiu Rădvan

PAUL NIEDERMAIER,
***Geneza orașelor medievale în Transilvania*, Editura Academiei**
Române, București, 2016, 607 p. cu 597 fig.
(hărți, schițe, planuri, ilustrații)
Comisia de Istorie a Orașelor din România
(Contribuții privind istoria orașelor, XIV)

Importanța apariției volumului de față este relevată de titlul său și de numele autorului, bine cunoscut pentru contribuțiile sale în domeniul istoriei orașelor. Pentru cititorii interesați, menționăm aici structura cărții: *Introducere*, p. 7-10; cap. I: *Metoda de cercetare*, p. 11-60; cap. II: *Habitatul de la începutul Evului Mediu (sec. III-X)*, p. 61-81; cap. III: *Începuturile urbanismului în Evul Mediu timpuriu (1000-1241)*, p. 83-248; cap. IV: *Urbanism în Evul Mediu dezvoltat (1242-1347)*, p. 249-414; cap. V: *Diversitate urbanistică în Evul Mediu târziu (1348-1541)*, p. 415-539; cap. VI: *Stagnarea urbanistică la începutul perioadei moderne (1542-1686)*, p. 541-560; Anexe: *Bibliografie, Lista ilustrațiilor, Indice de localități* și un rezumat în limba engleză, p. 561-607.

Lucrarea este o sinteză în limba română a cercetărilor autorului, publicate de-a lungul anilor 1979-2004, îndeosebi în limba germană. Remarcăm întinderea mare a prezentării metodei de cercetare, inedită, și care a permis emiterea unor concluzii fundamentale pentru cercetările în curs și pentru cele viitoare. Lucrarea sintetizează rezultatele investigațiilor întreprinse până în prezent, dar în același timp merge cu analiza unor cazuri până la detalii. Analiza evoluției parcelării spațiului ocupat de centrele urbane în procesul extinderii lor, coroborată cu rezultatele obținute de alți cercetători și cu cele ale unor săpături arheologice, a permis degajarea unor încheieri indispensabile pentru specialiștii interesați de trecutul centrelor urbane, pentru istorici, arhitecți, urbaniști etc., studenți, masteranzi și doctoranzi sau oameni cu experiență în domeniu. Volumul sugerează noi căi și metode de abordare. De precizat că sunt tratate toate tipurile de orașe din fostul principat al Transilvaniei, din Banat, Crișana, Maramureș și Sătmăr.

Succint: o lucrare care va intra în bibliografiile fundamentale, obligatorii pentru medievisti, urbaniști, arhitecți, pentru istoricii preocupați de artă ș.a.

Vasile Ciobanu

Romanian Academy

Commission for the History of Towns in Romania

INFORMATION ABOUT URBAN HISTORY

Summary

This festive Newsletter issue contains, besides the traditional season's greetings, conference and book presentations regarding urban history.

Rumänische Akademie

Kommission für Städtegeschichte Rumäniens

STÄDTEGESCHICHTLICHE INFORMATIONEN

Resümee

Dieses festliche Informationsblatt enthält, außer den traditionellen Weihnachtsgrüßen, Tagungsberichte und eine Buchpräsentation zum Thema Städtegeschichte.

Comisia de Istorie a Orașelor din România
Bulevardul Victoriei 40, RO – 550024 Sibiu, tel: 0040 269 212604, fax: 0040 269 216605,
www.icsusib.ro; spanu@icsusib.ro; andaluciaspanu@yahoo.com
ISSN 2284 – 502X, ISSN – L = 1224 – 2853
Redactor: Anda-Lucia Spânu